

19/9

Radiochefens svar på kritiken av honoraren

för föredrag och skådespel i radio är avgjort otillfredsställande. Han tycks anse allt bra som det är. Radiotjänsts chefer har, säger han, ingen känsla av att föreläsare och författare tvekar på grund av de låga arvodena, men skulle stå till förfogande om honoraren höjdes. För den som hört en rad utmärkta föredragshållare klaga över de usla arvodena i radio verkar detta resonemang verklighetsfrämmande. Med all säkerhet skulle förstklassigt folk, i detta fall som i andra, hellre ställa sig till förfogande, om de finge rimlig betalning för sina prestationer. Hr Hugo erinrar också om att fixa arvoden för föreläsningar inte finns, utan att honoraren bestämmes från fall till fall. Denna princip är utan tvivel riktig. Men den tillämpas på ett föga tilltalande sätt; ytterst vanligt är att ett abnormt lågt arvode föreläses av Radiotjänst och att de som ombedes hålla föredrag först genom en otrevlig förhandling kan pressa upp sitt gage till ett anständigt, om också fortfarande alltför lågt belopp. Man skulle önska att Radiotjänst med förståelse och intresse mötte förslag som endast avser att främja radions verksamhet; ett självbelåtet avvisande av alla kritiska reflexioner är sannerligen inte på sin plats.

Hr Hugo ingår inte närmare på honoraren för teaterpjäser. Han får därför antas vara nöjd med systemet även på denna punkt, dvs. med att dramatik betalas pr minut och så lågt att ett spel på en timme i regel inbringar författaren omkring 500 kronor. Det förtjänar tilläggas att även när det gäller teaterpjäser honoraren är ungefär dubbelt så höga i den danska radion och att man här i vida större omfattning än i Sverige höjer honoraret vid repris. Men om Radiotjänst, vilket åtskilligt tyder på, anser sina program stå idealet nära, finns naturligtvis ingen anledning till ändring i något hänseende.

D-N
20/9 1946

Inför valen i USA

Nyval äger rum i USA den 5 november. Valen gäller, utom ett otal uppdrag och befattningar i delstater och kommuner, hela representanthuset och en tredjedel av den unionella senaten. I representanthuset har demokraterna 239 och republikanerna 192 platser av 435; en omkastning av 26 mandat skulle alltså ge den nuvarande oppositionen majoritet. I senaten har demokraterna 56 och republikanerna 39 mandat, vartill kommer en progressist. Av de 32 senatorerna under omval är 21 demokrater och 10 republikaner. Att demokraterna skulle förlora sin majoritet i senaten är ytterst osannolikt, varför spekulatioerna kring valet koncentreras på representanthuset.

"Livlig röstning är god röstning", skriver den radikala tidskriften *The New Republic*. Denna sats antyder ett förstående av samtida amerikansk politik grundläggande förhållande. I USA liksom i andra länder stiger i stort sett valdeltagandet med den ekonomiska och sociala ställningen, dvs. de fattiga folkgrupperna röstar minst. Ju mindre valdeltagande, desto större skillnad i röstningsfrekvens olika folkgrupper emellan och därmed också desto mindre utsikter för de radikala riktningar som främst vädjar till de obesuttna eller mindre välställda. Under senare år, då demokraterna i det hela företräder en mer radikal åskådning än sina motståndare, innebär detta

att ett lågt valdeltagande är till republikanernas förmån. Vid de val då presidentposten skall besättas är röstningsfrekvensen relativt hög, medan sådana mellanval som de i år förestående väcker jämförelsevis ringa intresse. I belysning härav bör man se republikanernas stora framgång år 1942, då endast en tredjedel av de röstberättigade gick till valurnorna, och demokraternas segrar vid valen 1940 och 1944, då 62, respektive 55 procent av väljarkären röstade. De givna uppgifterna visar också en annan väsentlig sak, nämligen att valdeltagandet i USA över huvud är utomordentligt lågt. I nägon mån beror detta på att stora delar av negerbefolkningen i realiteten hindras att rösta; huvudorsaken är dels det ringa politiska intresset inom vissa grupper, dels att något av partierna inom stora områden — särskilt demokraterna i södern — har så överväldigande majoritet att endast en liten del av väljarna bryr sig om att rösta.

Partiernas nyss berörda ställning inom skilda socialgrupper blir särskilt klart illustrerad av en nyligen företagen Gallupundersökning. Denna visar att demokraterna har en anslutning av endast 39 procent bland affärsmän och innehavare av fria yrken och 44 procent bland bönderna, men icke mindre än 58 procent bland kroppsarbetarna och 62 procent bland de arbetare som är anslutna till en fackförening.

Striden mellan republikaner och demokrater kan dock icke reduceras till en strid mellan konservatism och radikalism. Liksom tidigare har båda partierna en konservativ och en radikal flygel, även om kungsådran inom det demokratiska partiet går åtskilligt längre till vänster än inom det republikanska. Demokraterna

klart uppdelade i två grupper: den ena, mer konservativa, kommer från södern, där partiet av gammalt har monopolställning, den andra, mer radikala, från västern och framför allt från österns städer med deras arbetarbefolkning. Den förra gruppen innehar i kongressen i stor utsträckning nyckelpositionerna, ty dessa fördelas efter anciennitetsprincip, och sydstatsmännen har större utsikter att bli omvalda, medan den senare gruppen ofta bestämmer partiets politik och framför allt dess valprogram, ty framgångar i väster och norr måste vinnas med eftergifter åt radikala krav, medan segern i södern skänks av traditionen.

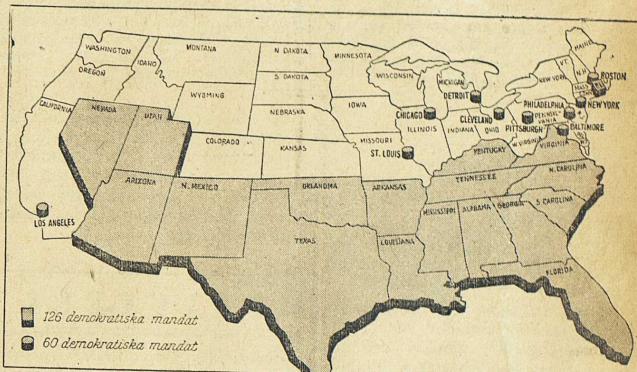
Av dessa skäl är primärvalen — de genom lag reglerade valen av kandidater inom de skilda partierna — av utomordentligt intresse. Ofta tilldrar sig dessa nomineringsval, särskilt i södern, större intresse än de egentliga valen. De nu avslutade primärvalen har icke givit entydiga resultat, men vissa tendenser är påtagliga. Inom båda partierna har de kandidater som visat dragning åt isolationism i regel avvisats av väljarna. Bland de besegrade är sålunda republikanerna senator Shipstead från Minnesota — en av de två senatorer som röstade mot ratifikation av Förenta nationernas stadga — och senator La Follette från Wisconsin, som till de radikala republikanernas för några år sedan avlidne ledare, samt demokraten senator Wheeler från Montana. Även om andra än utrikespolitiska synpunkter spelat in, är det märkligt att mellanvästerns och västerns stater, som varit härda för isolationism, nu utan tvekan ställer sig bakom regeringens aktiva utrikespolitik. De konservativa och radikala riktningarnas styrka inom de båda partierna är det svårare att bedöma. I en rad fall har emellertid ivriga anhängare av den Rooseveltiska socialreformismen nominerats, ofta under påtryckning från de stora arbetarorganisationerna, av vilka särskilt CIO (Committee of industrial organization) och dess politiska avläggare PAC (Political action committee) gjort energiska aktioner. Kommunisterna har i de östra staterna regel stött demokraterna; Henry Wallaces sensationella tal i New

York förklarar i viss mån av detta samarbete. I några av sydstaterna har trycket mot negrerna lättats, delvis som en följd av deras insatser under kriget. I Georgia kunde exempelvis för första gången ett stort antal negrer (omkring 100.000) delta i primärvalen. Men en stark reaktion mot varje tendens till tolerans framträder även; just i Georgia valdes till demokratisk guvernörskandidat Eugene Talmadge, som efter segern lovade att under hans guvernörstid ingen neger skulle tillåtas rösta i denna stat. I flertalet sydstater har den konservativa fälagen bland demokraterna bevarat ledningen.

Att republikanerna gått framåt sedan 1944 synes alla vara ense om. Enligt Gallupundersökningarna är de båda partierna för närvarande ungefär jämstarka. Någon säkerhet för att det starkaste partiet vinner finns emellertid inte; för övrigt behöver det parti som får de flesta rösterna inte vara det reellt starkare, eftersom valdeltagandet är ofantligt mycket större i de stater där verklig tävlan mellan partierna äger rum än i de stater där ett visst partis seger är given. Republikanerna hänvisar till att den demokratiska majoriteten år 1944 i femtio valkretsar (för val till representanthuset) var mindre än fem procent och att alltså en obetydlig förändring bland väljarna bör leda till en omkastning av den parlamentariska situationen. Demokraterna hoppas på en valutgång vars innebörd framgår av vidstående karta.

Frågan om presidentvalen 1948 diskuteras ivrigt i samband med valkampanjen. Truman behåller ledningen bland de demokratiska kandidaterna, men hans popularitet har gått ned katastrofalt; enligt Gallup gillades hans politik vid vapenstillståndet av 87 procent av väljarna, medan den nu ogillas av en visserligen knapp majoritet. Bland republikanerna leder Dewey, kandidat år 1944, och den relativt radikale Stassen. Det talas också om möjligheten av ett tredje, radikalt parti, stött av arbetarorganisationerna. Många anser att Wallaces New York-tal var ett försök att specificera för ledarposten i ett dylikt parti. Men förutsägelser om det amerikanska tvåpartisystemets upp-

Valutsikterna i Amerika

I de delstater som betecknas med mörk färg på ovanstående karta anser sig demokraterna säkert kunna räkna på 126 mandat vid valen i november. Vidare räknar de med att få 69 platser sammanlagt i de särskilt markerade större städerna. Detta blir sammanlagt 186 mandat. De återstående 32 mandat som behövs för att få majoritet i representanthuset anser sig demokratiska partiet kunna eröva i de återstående staterna

lösning har gjorts sedan hundra år och är säkerligen inte bättre underbyggda nu än förr.